

„אסי“ קרא לי רק אדם אחד, והיה לשם צלצול כל-כך עדין ונפלא ומתנגן, שלעומתם כל שאר כינויי נראו חיחרים ובוליים כל כך. המשכנו ללכת, והגענו לגן-מאיר. נכנסנו וישבנו על ספסל צדדי, ליד פנס גדול. דיברנו על פנסים, ירח וכוכבים, ועל שני אנשים. אורה ודן. לפתע לקח את ידי. „אצבעות ארוכות ולבר לא יכולתי. תוכלי לאהוב אותי, אסי?“ שאלתה היתה רסורית. לתשובה בכלל לא חיכה. ואני נבוכה כולי, בושה להודות במה שקורה לי ברגע זה. מסתכלת על השעון. „השתגעתי? השעה כבר חצות!“ בלי לשים לב לדבר פתחנו בריצה מטורפת. רצנו וצחקנו. כשהגענו לתחנה אמר דן: „מחר ב-7 אני מחכה לך כאן!“ ופרח לו. ואני רציתי לרקוד. היתה באמת מאוחר. נסעתי במכונית וחיכתי לעצמי ולאנשים. כל-כך נפלא להיות בת 19 ביום כזה!

★ ★ ★

בית כבר לא ידעו מה לחשוב כשהגעתי. אבל מצב-רוחי הטוב דבק עד מהרה בכלם. סיפרנו בדיחות. אמי הזכירה כמה מהלהטוטים שלי כשהייתי קטנה. היתה לנו מערכת של כוסיות כריסטל נוצצות מאד, ואני תמיד רציתי לדעת מנין הברק הצבעוני של הכוסיות. כל הסבר על הזכוכית המלוטשת לא הגיע למוחי הקטן ולא שיכנע אותי. יום אחד, כשכולם הלכו ואני נשאיתי לבד, טיפסתי למעלה, הורדתי את הכוסיות וניפצתי אחת אחת כדי לראות מה יש בתוך הזכוכית הבהוקת הזו. את זה לא סולחתי לי עד היום.

או המקרה עם הראי הגדול בבית. גרנו בבית גדול ובודד, וחברים לא היו לי. זה היה נדמה לי בגיל 3-4. אחד השעשועים שלי היה להסתכל בראי הגדול, ולא תפסתי מדוע הילדה הקטנה והנהמדה שמביטה אלי מן הראי, פעמים הייכתי ופעמים ופעמתי, לא יוצאת לקראתי ואינני יכולה לגעת בה. כמה שניסיתי לחפש אותה מאחורי הראי לא הצלחתי למצוא אותה. על שיום אחד ניפצתי אותו — ללא כל כוונה רעה, רק כדי למצוא לי חברה. בקיצור, הורי רז ממני נחת רב, וכל כך הריחוט השבירים החלו לעלות למרומי הבית. — את יום ההולדת סימתי בחלם עם אחותי הגדולה, ואחרי-כך הלכנו לישון. הייתי עייפה, אבל אותו לילה לא נרדמתי. הרגשתי שקרה בי משהו. לא העליתי בדעתי שזאת היא אהבה. הרי אני הברתה של מוטי מזה שנתיים או יותר, עוד מהגיימסיה. אני מחבבת אותו, והוא מאוהב בי. בקושי נרדמתי לפנות בוקר.

למחרת הסתובבתי כשהוריות. ספרתי את הדקות והשניות. ב-6:30 לפנות ערב הופעתי בתלבושת היפה ביותר שלי לאמצע השבוע. הצאית כהה וסודר לבן. היתה זו פעם ראשונה שהופעתי לפגישה ברחוב לפני הזמן. בדרך כלל ידע מוטי שמוטב לו לבוא לביתי, כי ברחוב היה מחכה לי חצי שעה ושעה.

היינו צריכים להיפגש ליד השעון בתחנה המרכזית. הסתובבתי פעמים אין ספור מסביב לתחנה, עד לשעה 7. בסיבוב האחרון שלי מיהרתי ביותר, שלא להחסיר אף לא שניה. ברבע האחרון נתפסתי לפחד. מה יהיה אם לא יבוא? אולי לא אמצא חן בעיני בתלבושת זו? ואיני אימה חשוכה נפלה עלי.

אבל הוא עמד שם, נשען אל הקיר גבוה, ענק, מחייך אלי ומחכה. לא הלכתי, כי אם רצתי.

„אח שלי“ יוחר אמה שאח חושבתו!

צעדתי בחוק עם נערה ברחובות. „את יודעת, אסי, מעולם לא צריכים להפגין לך רגשותיהם בציבור.“ איני רוצה לדעת כשמישהו צריכים אנשים לעשות ומה לא. כל כך קריר ברוח וכל-כך נעים ללכת כך עד לסוף העולם. צעדנו כך. אני שתקתי והוא דיבר. על מה דיבר? יותר נכון, על מה לא? הוא דיבר על גורל ואדם, על אמונה באלוהים, על כוח מכתן. אותי, שאלות אלה מעולות לא הטרידו. ברגע שהייתי מנסה לחשוב בכיוון זה, הייתי מרגישה ערפל קל במוחי ודוחה את המחשבות על נושא זה למחר. ככה זה נמשך. מסתבר שדן הקדיש לזאת זמן רב ומחשבה רבה.

טיילנו כך ויצאנו מגבולות תל-אביב. מתחת לאחד העצים בשדה רחב ישבנו. „אסי, ספרי לי עליך. על איזו חתימה מרטיטה שעברה עלייך. משהו שתמיד תזכרי. ספרי לי על משהו בחייך.“

ניסיתי לאמץ את מוחי וזכרונותי להמציא משהו. התאכזבתי. נוכחתי שאין כל דבר כזה בחיי. היה גבר בחיי, חברי וידידי מנער. יחד למדנו ושיחקנו וביילנו את זמננו. יחד תכננו תכניות לעתיד, כהמשך למשחקי הילדות, אבל מעולם לא הרגשתי את עצמי יוצאת מן המסלול אף לרגע. תמיד שלט הגיוני על רגשותי וקשה לומר שהמאמץ היה קשה. כעת, ליד דן, נראה העבר כה חיה. כל כך היה קשה להעמיד את שניהם, דן ומוטי, זה ליד זה. סימתי את קריאתו של המעין המתגבר של אין ריד. הספר מצא חן בעיני, למרות שלא נראה לי מציאותי ביותר. אהבה שעדה, ליד דן, נראה הוא מציאותי ביותר לגבי. בדרך ראיית האורד רורק, האדם העליון. במוטי את קיטינג, הרגיל והקטנוני. כמוכן שאני הייתי דומיית — יפה, גאה, אורבת. „אסי, אני אשנה את חייך. אסי, אני מבטיח לך זאת. אני אלמד אותך לחיות. לחיות את החיים ולא לעבור בצדם ולהשקוף. אסי, אנחנו נולדנו זה לזו. אני מאמין בכך ואל תעני לי. אל תאמרי כלום. עיניך אומרות לי הכל!“ מעולם לא נשקתי כפי שנושקתי אותו ערב. מעולם לא הרגשתי עצמי כה אשה.

ימים חדשים התחילו. משמ א גשם. לא עמד דבר בדרךנו. דן היה טייס. היה עליו לעבור שלב גבוה יותר, והיה צורך בלימודים רבים. בשעות הפנאי שלו ושלנו נפגשנו בכל מקום אפשרי. כל דקה פנוייה בילינו יחדיו. עסקנו בפילוסופיה ובהבה.

★ ★ ★

יום אחד ישבנו באחת החורשות שעל הכרמל. שוחחנו על ספר שקראנו. פתאום החל לרדת גשם. היינו עסוקים כל כך בשעה שלא שמנו לב אליו, ולא הרגשנו בו. וכשהרגשנו בו היה כבר מאוחר מדי מכדי לברוח. נרשבנו עד לשד עצמותינו. שערותינו דבקו לפנינו. צעדנו בחוקים ורטובים במורד הכרמל, כשהאנשים מגידיים בראשם לעומתנו ומחייכים. גם אנחנו חייכנו. היה נפלא. הייתי כל כך מאושרת שלא פעם חשקתי לתפוס את הזמן ולעצרו. קשה היה לי להאמין שאוכל להחזיק זמן רב מעמד בדרגה כזו של אושר.

למטה, בעיר, פגשנו זוג חברים שיצאו לטיול לעמק לגליל. הצטרפנו אליהם. לפנות ערב הלטה לטבחיה, על שפת הכרמל. למרות שהיה די קריר, יצאנו לרחצת לילה בכנרת. היינו ערומים, ולא התבוששנו. היה ירח מלא. הוא האיר את פנינו באור לבן מיוחד.

בפעם הראשונה ראיית את גופו של דן, והוא ראה את גופי. היו לנו גופות נהדרים, כאילו קורצנו מחומר אחד. שכן ממש השלמנו זה את זה בכל בליטה או שקע שבגופנו. נכנסתי כולי לתוכו, והוא כולו כיסה אותי. שחינו בכנרת ומשם הגענו ליליה עזובה.

שם לנו בלילה, והיה זה ליל נשואינו. רגשותי שלי לאחר מאשה היו מעורבים. נדהמתי. אמנם טבעי היה שזה יקרה בינינו במקום או במאוחר, אך בפעם הראשונה זה מאז הכרתי את דן תקפה אותי מן חדרה סתומה. אולי זו השמרנות הטבועה באופי, חינוך שקיבלתי, או מי יודע, אולי גרמו לכך דבריו של דן: „אסי, ברכותי לך, כעת את אשתי, את שלי בגוף ובנפש, ואני שמח ומאושר. את שלי כעת יותר מאשר אני שלך, יותר אפילו ממה שאת חושבת.“ המשפט הזה היה חור להכרתי. אני קשורה לדן בקשר גופני ונפשי, ומה קשר אותו אלי? קשר נפשי בלבד. זה היה גילוי שאולי לא התאים למעמד, אבל הציק לי.

כתבתי או בפנקסי. ציינתי את התאריך ולידו כתבתי: „אור גדול וחושך מצרים.“ זו בדיקו היתה הרגשתי. חזרנו.

„הייתי מעניק לילדי אבי!“

למחרת היה צריך דן להכות לי ליד שער הבסיס. כרגיל היה הוא מדייק. הפעם לא הופיע.

לא ידעתי מה לחשוב. התחלתי לא למצוא מקום לעצמי. הסתובבתי כדוב שכול מחוץ למחנה ובתוכו. לא ידעתי מה לעשות בעצמי ומה לחשוב. דבר נורא היה זה. ראיתי שאני קשורה לדן ותלויה בו כל כך עד כדי חוסר אפשרות של פרידה בת יום. חזרתי לחדר. שכבתי על מיטתי ובכיתי. בכיתי כמו תינוקת כל אותו לילה.

למחרת הגיע מכתב. מכתב דחוף. היה כתוב בו: „אסי, אני חולה ושוכב בבית. את הסרה לי ביותר, אני הייב לראות אותך. אסי, תודה אהיה לך אם תוכלי לבוא אלי. אני מצפה לך ואוהב אותך. דן.“

המכתב הזה היה פיצוי מלא על הלילה שעבר עלי. הייתי אותה שעה בתפקיד. השתדלתי לסיים מהר, וכמו שאני, עליתי על האוטובוס שיובילני לביתו של דני, מרחק של 3 שעות נסיעה.

לא חשבתי על כך, על כניסתי לבית זה שמעולם לא הייתי בו לפני כן, ושצורתו והאנשים הגרים בו העסיקו לא פעם את מחשבותי. היה זה בית משותף גבוה ואפור, באחד מפרברי העיר הנאים. ירק לא פאר את חזיתו. עליתי לקומה השנייה וצלצלתי. „מי שם?“ שאל דן. היססתי אם לענות. „אמא, מצלצלים בלדת!“

הדלת נפתחה. עמדה לפני אשה נאה, בגיל העמידה. חיוך רצד בעיניה. חיוך הבנה או חיוך למשוכה? — „באתי אל דן. הוא בבית?“

„כן, הוא שוכב. מה לומר לזו?“ באותו רגע קפץ דן ובה. „אמא, הכירי את אסי?“ היא לחצה את ידי. „שמעתי עליך רבות מפי דן. את מוצאת חן בעיני.“ חבל שלא יכולתי לומר זאת עליה. החוש השישי שלי הזריז מפניה.

נכנסתי לחדרו של דן. הוא נראה חיחר ותשוש. דלקת ריאות. „ובכן, אסי, הכירי את מקדשי.“

„מה שלומך, דן? התגעעתי אליך. לכן באתי.“ שבוץ ימים נסעתי אל דן מדי יום ביומו. הכרתי את אביו, את אחיו. הוא החל להחליים. בינתיים הגיע האביב, ליבלוב, פריחה. החלה עונת הטיולים הרשמית. יצאנו הרבה לטבע, הרים, גיאיות, מערות ונקרות. היו אלה ימים נפלאים.

★ ★ ★

את מוטי חלתי לראות. בתחילה השתמטתי בתואנה של תורנות זו או אחרת, תפקיד, מצב הכן. אחר כך, משעמדתי עצמי בפני העובדה שאין בלבי מקום לשניים, והעדיף — מבחינת הרגשות — הוא דן, דיברתי עם מוטי גלויות.

אמרתי לו שאינני בטוחה שצעד זה הוא נכון, אך אין לי שליטה יותר בהגיוני. מקומו של ההגיון בחיי עבר ללך, וללהגשות עברו להם אל המוח. ביקשתי את סליחתו של מוטי. צערו פגע בי. הוא עצמו נפגע עד שרשי לבו, וידעתי שצלקת זו לא במהרה תמחה, וזה כאב לי, אבל לא יכולתי לנהוג אחרת.

לא רק מוטי סבל. הורי בחיננו גם הם בשינוי שחל בי. נעשיתי מפורזת. התיחסתי בקלות-דעת לבעיות שעמדו ברוחבי של המשפחה. לא התעניינתי בבעיותיהם של הקרובים לי. למולי (???) הייתי בצבא. ולא חייבת הייתי או למסור דיווח על כל צעדי. הצבא פתר את כל הבעיות. לא חייבת הייתי להסביר יותר מדי את פשר ניתוק היחסים עם מוטי, זמיהו האדם החדש באופק חיי. הכל היה נוח וטוב. יותר מדי טוב.

★ ★ ★

ה, הכז היה טוב, פרט לגילויים חדשים באופיו של דן. הוא התגלה כרוזן מדרגה ראשונה. ואנוכי במקצת.

אהבנו. אהבנו אהבה שגוענית. אולם בכל אהבה שהיא — שהיא פעולה רגשנית התלויה בשניים — אין כפות המאזניים משתתת, ותמיד כך אחת כבדה יותר. כך אהבתי היתה כבדה יותר.

דן ידע זאת וניצל זאת. פעם אחר לפגישת. זו היתה הפעם הראשונה שעשה זאת. פעם שניה בא לבוש בצורה פרחחתי. מכנסי גינס וחולצה שלוש-רבעי. התביישתי לעבור בתחתו את הרחוב, והוא בשל. „זה לבוש נוח אסי, ממתי את שיכת לחוג הספור של הלבוש הוא העושה את האדם?“

הגילויים באופיו התבטאו בפרטים קטנים, אבל הם פגעו בי והפחידו אותי. פעם אחרת נכנס לחנות לקנות משהו. חכיתי עד בוש והוא לא יצא. כשהצצתי פנימה, לא ראיתי. חכיתי כחצי שעה. דמעות עמדו לי בעיני. והבכי הנק את גרוני. צעדתי לעבר התחנה כשפתאום הוא צץ מאחורי. „לאן נעלמת, אסי?“

יום אחד ראינו סרט שרדי על הילודה הבלתי-חוקית. דן יצא מזועזע מהסרט עוד יותר ממני, כך על כל פנים החרשמתי. „אינני מבין כיצד יכול אב להזניח את פרי בטנו. אם טעה ושנה בבחירתו, עליו לשלם את החשבון! אנשים כאלה הייתי משליך לבית הכלא. זה פשע ביודעין. אני הייתי מחתר על כל אושר צפוי, ולילידי הייתי מעניק אבי!“

כל כך אהבתי אותו ברגעים אלה. שוב היה הוא הדן שלי. חלפו ימים. מזג-האוויר הלך ונעשה חמים יותר. שנינו חלו בטבע, ושנינו חלו גם בי. מבחינה נפשית גברה רגשותי. מצב-רוחי התחלפו במהירות. קפריזית ביותר הייתי, וכשאחרתי פעם אוטובוס, עמיתי ובכיתי. מבחינה פיזית הרגשתי חולשה עצומה. ריזתי והחורתי. פעם, כשהיננו באחת ההופעות של התזמורת, תקפה אותי בחילה עצומה. עזבנו את האולם באמצע הקונצרט, ואת כל מעי הוצאתי על המדרכה בחוף, מכלי אפשרות לזוז ממנה.

„בואי נגאור עם זה! ניגש לרופא!“

דן נראה מבוהל. „מה לך, אסי?“ — „לא טוב לי, פשוט לא טוב!“ על כפיים נשא אותי דן למונית והחזיר אותי הביתה.

לא חשדתי במאום. למחרת שוב הרגשתי טוב. כעבור ימים מספר, בשעת-נסיעה, הרגשתי לפתע זיעה קרה עוספת אותי, ואני לאט-לאט מתעלפת. כמדומני שרק כוח-הרצון והבושה מנעו בעדי מלצנוח על רצפת האוטובוס, אבל למקום ישיבה ליד חלון זכיתי מיד. מאחר שזה נמשך כך, ואני תמיד הייתי בריאה, פנית לרופא. כעבור זמן קצר, קצר מאד, התבררתי — את הרה.

★ ★ ★

בן רגע נעשיתי בריאה. הייתי מאושרת. הלכתי לדן. רצתי אליו. קניתי פרחים בדרך. „השתגעתי? אין לי היום יום הולדת. מה בכלל קרה לך, אסי?“ „נחש!“

הוא נראה חסר סבלנות. „דן, אני הרה!“

דן קפץ ממקומו. הוא הסתכל בי עמוקות. „את בטוחה בכך? זה לא יתכן!“ „כן, אני בטוחה. כך אמר לי הרופא. חשבת את עצמך לעקר?“ עיניו נעשו כהות. הוא נראה כזיקית המחליפה את צבעיה עם החלפת הרקע.